

ARTIKEL NAAR AANLEIDING VAN 11 NOVEMBER – WAPENSTILSTAND.

WO II - Diksmuide: verzetsdaad op 3 september 1944

Op 3 september 1944, 3 maanden na de Geallieerde inval in Normandië, saboteerde het Geheim Leger van Zarren de spoorlijn voorbij Diksmuide, ter hoogte van de burg over de Zarrenbeek. De brug was opgeblazen. Daardoor stond een trein met beestenwagens geblokkeerd in het station van Diksmuide. Proppensvol met 286 Joden, gedeporteerden en politieke gevangenen op weg naar hun dood in het uitroeiingskamp van Neuengamme (Duitsland). Deze gevangenen waren op de trein gezet door de Duitsers vanuit Noord-Frankrijk, zij moesten er werken uitvoeren aan bunkers en de V-1 en V-2 lanceerbasisen. Door het oprukken van de geallieerden trokken de Duitsers zich terug, maar ook krijgsgevangenen namen ze mee, hun dood tegemoet.

Een fragment uit de brief van Bernard Naidorf, 1948

‘Op 3 september 1944 bij het vallen van de avond, aankomst in Diksmuide. De hele nacht verbleven wij daar, opgesloten in de beestenwagens. Door de tralies in de uiterste bovenhoeken van de wagon kon Jos, die we op de schouders tilden, iemand zien aankomen met een rode pet. Hij vroeg hem in ’t Frans waar wij ons bevonden. We kregen enkel het woord ‘Diksmuide’.

Twee uur later heb ik, steeds door de tralies, met een arbeider gesproken en hem gevraagd onze wagon te willen openen daar hij langs de buitenkant was verzegeld. Dat is ook gebeurd, maar het ongeluk (geluk?) wou dat hij de

verkeerde wagon heeft opgedaan waarin zich Russen en Fransen bevonden. Een vluchtende [Roger Bernard uit Parijs] werd door een SS-bewaker dodelijk getroffen.

Op het morgenappel waren onze SS-bewakers woedend omdat er een wagonlading gevangenen – met uitzondering van een paar die het niet hadden gewaagd tengevolge van de zwakte – was gevlucht.

Een vrouw, die op de hoogte scheen van wat er gaande was, had toch de moed te naderen. Ze scheen goed te weten dat er zich gevangen in deze trein bevonden. Ze bracht ons de nodige drank. Ze werd door de SS-bewakers weggejaagd maar verscheen kortelings met een groot aantal burgers die allerlei eten, drank, rookwaren en zelfs versnaperingen hadden meegebracht. De SS'ers, die ons nu goed bewaakten, hebben mij en nog enkelen uit de wagon laten komen om dit alles in ontvangst te nemen en de verdelen.'

[Bernard Naidorf, 1948]

Inmiddels waren het Rode Kruis, verzetslieden en steeds meer mensen in het station opgedaagd en kwam het tot een gesprek tussen de Nederlandse SS-bewakers, onderpastoor Willaert, Jacques Muchez van 'De Kleine Winst' en bakker Edward Staelens. Het eerste resultaat was dat de gevangenen voor een uur de trein mochten verlaten. Het Rode Kruis krijgt de toestemming om de gedeporteerden te verzorgen en eten te geven. Na veel praten namen de SS-bewakers het voorstel aan om de gevangenen - waaronder Belgen, Fransen, Italianen, Algerijnen, Nederlanders en Russen – over te brengen naar een 'opvangcentrum' dat door het Rode Kruis was ingericht in de Stadsschool.

'Toen eindelijk het sein tot vertrekken werd gegeven marcheerden wij zeer langzaam uit het station en nu begonnen pas de werkelijke grote ontvluchtingen.

Bij de eerste tien meter dat wij uit het station waren gekomen spoorde de bevolking ons reeds aan het te wagen. Ze moedigden ons aan en de deuren der huizen waar wij voorbijkwamen, stonden open.

Wij lieten ons dat geen tweemaal vragen en zo zijn wij door de burgerbevolking gered geworden. Elk gezin vocht letterlijk om een gevangene te kunnen helpen. Onze kledij was verschrikkelijk en dat we vuil waren en vol ongedierte, hoefde ons niet te worden gezegd.

Trots dit alles mochten wij in de bedden der goede burgers slapen. Voor het verschonen der vuile klederen en het wasgoed heeft de Weerstand en vooral het Rode Kruis dadelijk gezorgd. Een cantine werd ingericht waar ons het mogelijke en onmogelijke gratis werd gegeven.'

[Bernard Naidorf, 1948]

Op woensdag 6 september verscheen de eerste Canadese tank op de Grote Markt. Diksmuide en haar 286 gevangenen waren bevrijd. De Russische gevangenen – die in de stadsschool verbleven – werden samen met 150 vrijwilligers – dezelfde dag - ingezet om de Hoge Brug te versterken om de Canadese bevrijder binnen te halen. In Diksmuide kregen allen een warme ‘thuis’ bij de Diksmuidse gezinnen of bij landbouwers in de onmiddellijke omgeving. Zij hielpen hun gastgezinnen bij hun dagelijkse werkzaamheden. Het Rode Kruis zorgde op zondag voor een ‘ontspanningsgelegenheid’ in de het parochiaal centrum ‘den Tap’.

Een fragment uit een verslag van André Goemaere, 2011

‘Pastoor Willaert stelde ons voor aan Paul Sarinoff uit Oekraïne.

Uit medelijden namen we de man binnen. Het was een goede en brave jongen die bij ons in huis sliep. Hij heeft ons goed geholpen.

Omdat we onze beesten moesten afleveren, kozen we ervoor om aardappelen te planten. Samen met Paul hebben we er kilo’s gerooid, in manden gestopt en naar de tramstatie gebracht om ze naar Oostduinkerke en Koksijde te vervoeren.

Hij bleef tot half december en trok toen naar zijn thuisland. Sindsdien heb ik niets meer van hem gehoord. Het enige wat ik heb, is een foto van hem die hij me nog gegeven had.’

[André Goemaere, 2011]

Begin december 1944 kregen de ‘politieke gevangenen’ de toestemming om terug te keren naar hun thuis en vaderland. De ‘politieke gevangenen’ vertrokken. De Belgen en Fransen kwamen na oorlog de vaak terug naar Diksmuide. Van de Russen hoorde men echter niets meer, [het bewind van Jozef Stalin had zijn werk gedaan.]

Dirk Jonckheere
Westkerke

BRON:

Stad Diksmuide

Chris VANDEWALLE

Stads- en OCMW-archivaris